

■ یک ویژگی این بزرگوار این است که تنها بانویی است که در عصمت، در طهارت، در دوری از گناه و رذایل و بدی‌ها، هیچ نوع پلیدی در وجودش راه ندارد و طهارت کامل است. عصمت در عبودیت و بندگی در حد اعلی است و ذوب در خداست ما نمی‌توانیم درباره هر کس به این راحتی بگوییم: رضای او رضای خداست. غضب او غضب خداست. یعنی حضرت زهرا از هر کس راضی باشد خدا از او راضی است. از هر کس ناراحت باشد، خدا از او ناراضی است.

گفت‌وگوی «وطن امروز» با حجت‌الاسلام فرحزاد به مناسبت فرارسیدن ایام فاطمیه

اسوه اولین و آخرین

امام حسین(ع) همه گروه‌ها و مذاهب مختلف حتی غیرمسلمان هندوها، زرتشتی‌ها و یهودی‌ها عزاداری می‌کنند ولی برای حضرت زهرا(س) فقط شیعه و دوستداران اهل بیت هستند. سعی کنیم به هر شکلی که می‌شود، برای حضرت زهرا(س) مراسم با شکوه و مجالس باشکوه برگزار کنیم یا کمک‌های معیشتی و بسته‌های معیشتی همراه بسته‌های فرهنگی برای حضرت زهرا(س) به محرومان و همه مردم هدیه دهیم.

■ در این بین نکته‌ای هست که به آن سفارش خاص‌تری داشته باشید؟

احیای زیارتنامه حضرت زهرا(س) نکته‌ای است که من بسر آن تاکید دارم. ما برای این بانوی بزرگوار از امام جواد(ع) فقط یک زیارت ۳ خطی داریم. باقی زیارتنامه‌ها انشای علما و بزرگان است ولی زیارتی که از امام معصوم رسیده باشد، همین زیارت کوتاه است که من خواش رسیده باشد، همین زیارت کوتاه است که من خواش دارم عزیزان حفظ کنند. اگر استمرار خواندن این زیارتنامه در خانه حضرت زهرا(س) است. پیامبر زمان نزول وحی احساس ضعف می‌کردند، پناهنده به حضرت زهرا(س) می‌شدند و از این بانوی بزرگوار بهره می‌گرفتند و استفاده می‌کردند. مَتَّيْنِ زِيَارَتِمْه بَدِيْنِ شَكْلِمْ اِسْتِ: يَا مُمْتَحَنَةَ الْمُتَحَنِّكِ اللهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَوَجَدَكَ لَمَّا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً، وَرَعْمَنَا أَيَّ لَكِ أَوْلِيَاءَ وَ مُصْذِقُونَ وَصَابِرُونَ لِكُلِّ مَا آتَانَا بِهِ أَوْكُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَآلِي بِهِ وَصِيَّهٖ، فَإِنَّا نَسِيْلَكَ أَنْ كُنَّا صُفْدًاكُمَا إِلَّا الْحَقِيْقَتَا يَتَّبِعِدِيْقَتَا لَهْمَا لَبِيْئَتُنَّزْ أَنْشِنَا يَا نَا قَدْ طَهَّرْنَا بِوَلَايَتِكَ

که البته مضامین بسیاری بلندی است که فرصت نیست

شرح دهیم ولی اجمالاً در این زیارتنامه می‌گوییم که شما در عالم قیبل مورد آزمایش قرار گرفتید و صابر بودید و ما هم همراه شما با تصدیق پدران پیغمبر و همسران حضرت علی(ع) امبدواریم که به ولایت سلیم بن قیس از سلمان و عاقبت بخیر و سعادت‌مند شویم.

جانفتاده، حتی در حدی که گاهی می‌پرسند فاطمیه چه زمانی است. اجازه بدهید یک توضیحی درباره ایام فاطمیه از نظر تقویم تاریخی بدهم. باید عرض کنم که چون ۲ نظر درباره شهادت حضرت هست که مشهورترین نظر هاست، یکی ۷۵ روز بعد از شهادت پیامبر خدا و دیگری ۹۵ روز بعد از شهادت پیامبر خدا که اولی می‌شود ۱۳ جمادی‌الاول و معمولاً در منزل مراجع و علما ۳ روز مجلس عزای اقامه می‌شود. خیلی خوب است که عزیزان حداقل این ۳ روز را اکرام و احترام کنند. حالا در فضاهای حقیقی، مجازی و رسانه‌ای عرض ادب به محضر حضرت زهرا(س) داشته باشند اما قول ۹۵ روز ۹۵ آن ایام هم از اول ماه جمادی تا سوم جمادی که مراسم و سوگواری برای حضرت زهرا(س) برگزار می‌شود.

ما از همه عزیزان که ادراتمند به پیغمبر و اهل‌بیت(ع) بویژه حضرت زهرا(س) هستند، هر توان و کوششی که دارند حلالاً از اینکه ما پروفایل خودمان را تبدیل به عزا می‌کنیم یا ذکر و نامی از حضرت زهرا(س) در فضاهای مجازی

آوریم، پیام‌هایی که می‌دهیم در قالب فیلم، صوت، مداحی، روضه‌خوانی یا فضایل حضرت زهرا(س) را در کانال‌ها و گروه‌های مختلف پخش می‌کنیم چون نام و یاد حضرت زهرا(س) سفارش ویژه شده. به تعبیر بعضی از بزرگان ما هویت ما و هویت شیعه به صدیقه کبری حضرت زهرا(س) است. یعنی حضرت زهرا(س) با آن خطبه‌ها و ناله‌ها و فرمایشات و فریادها و جانفشانی‌ها شیعه و اسلام را حفظ کرده‌اند. به تعبیر بعضی از بزرگواران برای

نیست ولی جبرئیل امین به حضرت زهرا(س) چیز یاد می‌دهد. خود امیرالمومنین از محضرش استفاده می‌کنند. پیغمبر خدا استفاده می‌کند. اولیا از او استفاده می‌کنند. این خیلی مهم است که حضرت زهرا(س) در عصمت و طهارت در حد اعلی است. در عبودیت و بندگی در حد اعلی است و ذوب در خداست. ما نمی‌توانیم درباره هر کس به این راحتی بگوییم: رضای او رضای خداست. غضب او غضب خداست. یعنی حضرت زهرا(س) از هر کس راضی باشد خدا از او راضی است. از هر کس ناراحت باشد، خدا از او ناراضی است. به هر کس محبت کند خدا او را دوست دارد. با هر کس دشمن باشد، خدا با او دشمن است. یعنی تنها کسی می‌تواند به این عظمت برسد که یک سر سوزن با خدا اصطکاک نداشته باشد. ذوب در خدا به حد اعلی باشد. مشیت او مشیت خداست. خواست او خواست خداست. تنها بانویی که این تعبیرها از پیغمبر و امام معصوم درباره‌ش رسیده است که آنچنان ذوب در خداست که هیچ چیز تعین شخصی در او نگذاشته است. در واقع ظهور تجلی کامل ذات حق تعالی است.

■ یکی از مواردی که مورد تاکید اولیای خدا و علمای ما بوده، احیای مجالس فاطمی است. به نظر شما در راه احیا و گسترش مجالس فاطمی چه نکاتی باید مدنظر ما باشد؟

یکی از نکاتی که درباره حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا(س) باید توجه داشته باشیم، احیای مراسم و مجالس فاطمی است. در برنامه محرم، مردم خودجوش مراسم و مجالس باشکوه بر پا می‌کنند و بعضی فاطمیه برای مردم

آتش بر خانه‌وحی

فریاد می‌زد: مردم با ابوبکر بیعت کرده‌اند! سپس ابوبکر بر منبر رسول خدا(ص) نشست، خطبه‌ای خواند. ابوبکر که از مساله بیعت آگاهی یافته بود، به مسجد رفت و طی سخنانی مردم را به اطاعت از حضرت علی(ع) فراخواند. بر اساس برخی گزارش‌ها، با بازگشت سپاه اسامه، تعدادی از طرفداران امیرالمؤمنین(ع) زبان به اعتراض بر غاصبان خلافت گشودند و یکی از آنان خود اسامه بود. گفتنی است ابوبکر پس از حرکت لشکر اسامه، او را از مقامش عزل کرده بود. بدین روی، اسامه پس از بازگشت، در جمع مردم مدینه، ضمن ابراز شگفتی از برکنار شدنش توسط ابوبکر، پس از اعتراض به ابوبکر، خلافت وی را مشروع ندانست و گفت: من و هر کس که در لشکر من بوده، تو را به خلافت نگمارده‌ایم. ابوبکر معترض بعدی بُریده بن حَظیب سلمی، پرچمدار سپاه اسامه بود. بر اساس برخی گزارش‌ها، فریده زمانی به مدینه بازگشت که مردم با ابوبکر بیعت کرده بودند. این نشان از عدم بیعت بریده با ابوبکر کرد.

او به بیعت نکردن اکتفا نکرد و ضمن همراه کردن دیگران با خود، در دفاع از وصایت امیرمؤمنان(ع) رودرروی ابوبکر ایستاد و پس از آن نیز فریاد می‌زد: تا وقتی علی بیعت نکند، من بیعت نخواهم کرد. عملکرد او به گونه‌ای بود که برخی افراد قوم او (بنی‌اسلم) که خود یکی از ارکان حوادث پس از سقیفه در گرفتن بیعت برای ابوبکر بودند نیز تحت تأثیر بریده، فریاد برآوردند: تا وقتی بریده بیعت نکند ما نیز بیعت نخواهیم کرد. جز اسامه و بریده، نام ۱۱ نفر دیگر نیز به عنوان معترضان علنی بر ابوبکر، در روایت طبرسی از ابان بن تغلب از امام صادق(ع) به چشم می‌خورد که عبارتند از: خالد بن سعید بن عاص از بنی‌امیه، سلمان فارسی، ابوذر غفاری، مقداد بن اسوده، عمار بن یاسر، ابوالثیم بن تبهان، سهل و عثمان فرزندان حنیف، خزیمه بن ثابت ذوالشهادتین، ابی بن کعب و ابویوب انصاری. حضرت نیز از آنان خواست پس از هر اقدامی، ابتدا به میان

مفتخراً متاب رو از او بر به هیچ سو/ ز آنکه مس وجود را فضا او طلا کند
این بی‌تی است از مرحوم آیت‌الله غروی اصفهانی متخلص به «مفتقر» استاد آیت‌الله‌العظمی بهجت که از بزرگان فقه و حکمت در عصر خود در حوزه علمیه نجف اشرف بودند. ایشان به زیبایی در این بیت تصویر کرده‌اند که چطور خادم بیت محقر حضرت زهرا(س)، خود کیمیایی است که مس وجود را طلا می‌کند، چه برسد به مقام والا و عرشى گوهر و ذات صدیقه طاهره(س). در طول تاریخ صدق این ادعا بخوبی قابل مشاهده است که چگونه کسانی که دلداه دختر رسول خدا(ص) شدند، مدارج قرب و عروج را با سرعت تمام پیمودند. شهدای عزیز دفاع‌مقدس و مجاهداتی چون سردار شهید قاسم سلیمانی شاهد و گواهان معاصر این ادعا هستند. در گفت‌وگو با جناب حجت‌الاسلام‌المسلمین حبیب‌الله فرحزاد، گذری بسیار کوتاه داریم بر جنبه‌هایی از فضیلت بانوی یگانه تاریخ اسلام.

جناب استاد فرحزاد! ما خیلی این جمله را می‌شنویم که حضرت زهرا(س) سرور زنان عالمیان است، این جمله مشهور و آشنایی است که در روایات هم می‌خوانیم، سوال من این است: با چه معیار و سنججه‌ای این فضیلت برای حضرت زهرا(س) رقم خورده است؟ ببینید! اگر بخواهیم شخصیت افراد را محک بزنیم باید ببینیم همت، خواست و عشق و محبت آنها به چه چیز است. ما می‌توانیم با آن نمره‌بندی و امتیازبندی کنیم. صدیقه کبری که الگوی همه عوالم و انسان‌هاست می‌فرماید از دنیای شما ۳ چیز مورد مهر و محبت من قرار گرفته، نمی‌فرماید فقط صرفاً با فکر و اندیشه انتخاب کرده یعنی قلب و عشق و محبت من به این ۳ چیز است. یعنی در واقع این ۳ چیز قلب و جان حضرت زهرا(س) را پر کرده، آن ۳ چیز چیست؟ اگر خوب به این روایت دقت کنید می‌بینید حضرت زهرا(س) در چه افق و مسیری بوده و ما در چه افق و مسیری هستیم.

اولین موردی که حضرت زهرا(س) می‌فرماید مورد عشق و محبت من قرار گرفته تلاوت کتاب خداست. تلاوت کتاب خدا، انس با کلام خدا، ما دیگر از کلام خدا بالاتر نداریم، خدا در کلامش تجلی کرده و آن کسانی که می‌خواهند با خدا مستقیم مانوش شوند کلام خدا را تلاوت کنند و انس بگیرند، حتی حضرت زهرا(س) بعد از شهادت‌شان فرمودند که علی بالای سر قبر من بنشین رو به قبله برای من قرآن و دعا تلاوت کن. آن لحظه ساعتی است که میت احتیاج به انس زنده‌ها دارد. پس یک انتخاب حضرت محبوب دل اوست و انس با قرآن و کتاب خدا، دومین چیزی که محبوب دل حضرت زهرا(س) بوده، انس با پیغمبر و نگاه به چهره پیغمبر است. نگاه کردن به چهره پیغمبر عبادت است، محبت پیغمبر و معرفت پیغمبر راه نجات و وسیله نجات است. درجات نازله نگاه به پیغمبر، نگاه به عالم ربانی است، نگاه به چهره عالم ربانی عبادت است، نگاه کردن با محبت به چهره پدر و مادر عبادت است و چه نگاهی بالاتر از اینکه به اول شخصیت پیغمبر است و دردانه و عزیز خدا انسان نگاه کند و بر او درود بفرستد. آن‌شالله به یاد پیغمبر با عشق و محبت هر چه بیشتر درود و صلوات بفرستیم و هدیه کنیم که مسلماً با پیغمبر طبق فرمایش خودشان محشور خواهیم شد. سومین چیزی که مورد محبت و مهر حضرت زهرا(س) است، اتفاق در راه خداست. حضرت زهرا(س) در راه خدا از مال، جان، آبرو، طفل ۶ ماهه‌شان، حضرت محسن(ع) و از همه چیز گذشتند و فدا کردند. این هم نکته‌ای است که با توجه به اینکه حضرت علاقه ویژه‌ای به اتفاق داشتند، کسانی که می‌خواهند اتفاق کنند به نیت حضرت زهرا(س) این کار را انجام دهند.

شما کجا سراغ دارید که خانمی شب عروسی پیراهن عروسی خود را در راه خدا اتفاق کرده باشد و خودش، همسرش و فرزندانش شب گرسنه بخوابند که یک پرس غذا را به میهمان بدهند که او سیر بخوابد و اینها گرسنه بخوابند، این همان شأن نزول سوره هَلْ آتَى است که

دکتر محمدرضا جباری: رسول خدا روز دوشنبه ۲۸ صفر هنگام زوال (ظهر) در حالی که سسر آن حضرت بر دامان امیرمؤمنان علی بن ابی‌طالب(ع) بود، چشم از جهان فرو بستند.

عصر روز دوشنبه پس از اقامه نماز ظهر، انصار در «سقیفه بنی‌ساعده» اجتماع کردند و گفتند: پس از رسول خدا(ص)، امر را بر عهده سعد بن عباده می‌گذاریم. سعد، رئیس قبیله خزرج که آن هنگام مرزی بود، خطبه‌ای خواند و سخن را به پیغمبرهایش آن را با صدای بلند برای دیگران تکرار می‌کردند. وی در آن خطبه، به پیشگامی انصار در پذیرش اسلام و حمایت از پیامبر(ص) اشاره کرد و افزود: خلافت حق شمامست، پس آن را محکم برای خود نگاه دارید. انصار او را تأیید کردند و گفتند: اگر مهاجران نپذیرفتند و در جواب ما گفتند ما از بستگان رسول خدا هستیم، چه کنیم؟ برخی پاسخ دادند: می‌گوییم امیری از شما است و امیری از ما امور را اداره کنند و به کمتر از این هرگز راضی نخواهیم شد. عَویْم بن ساعده که از قبیله اوس بود، به این امر (خلافت سعد بن عباده که خزرجی بود) اعتراض کرد. در نتیجه، او را از سقیفه بیرون انداختند. مَن بن عدی تمام آنچه را از عَویْم بن ساعده شنیده بود برای عمر تعریف کرد. عمر با تگرانی نزد ابوبکر رفت و وی را خبردار کرد. آنان در راه به ابوعبیده جراح برخوردند و همگی با سرعت به طرف سقیفه به راه افتادند.

در سقیفه، ابوبکر سخنرانی کرد و در آخر گفت: من به خلافت عمر یا ابوعبیده راضی‌ام. برخی از انصار گفتند: امیری از ما و امیری از شما. هر گاه یکی مُرد، آن دیگری امیر شود و به همین صورت، یک امیر از ما و پس از مرگش امیری از شما. ابوبکر این سخن را نپذیرفت و گفت: امامت از ما و وزارت از شما. حباب بن منذر که این سخن را شنید، برخاست و گفت: ای انصار! خلافت را از دست ندهید و به دیگران راضی نشوید،